Senoji St. 7

An investigation was conducted between two mid-17th-century vaulted basements: the large one and the small one, in the two-story masonry house at Senoji St. 7 in Kėdainiai old town (Fig. 1). There is no passage between the basements; the small basement is reached from a room of the house and the big one from Didžioji street. At the site of a future stairwell, a rectangular 4.2x 3.5x3.2 m trench (a total of 1344 m²) was excavated and a 0.9–1 m thick cultural layer with three horizons, the earliest of which dated to the 15th century (Fig. 3), the latest to the mid-17th century, was discovered (Fig. 2). The earliest construction waste dates to the first half of the 17th and consists of foundation fragments from a masonry house with no clear floor plan and the remains of stoves that stood between them (Figs. 4, 5). After the mid-17th-century house was demolished, the current house at Senoji St. 7 was erected in its place. This is a U-shaped, two story building. Two vaulted masonry basements were built under it. During 1661–1686 the house's owner was Scottish resident, George Bennett. The house was rebuilt in the 18th century and restored in 1983.

KERNAVĖ

Dovilė Baltramiejūnaitė

Kernavės senamiestis

Kernavėje įgyvendinus „Vandentiekio nuotekų tinklų plėtros Kernavėje“ projektą, gyventojai pradėjo jungtis prie centralizuotos vandentiekio ir nuotekų sistemos. 2014 m. sklypuose, kurie patenka į Kernavės senojo miesto vietos II (UK 24568) teritoriją, prieš atliekant žemės kasimo darbus buvo vykdomi archeologiniai tyrimai. Archeologijai vertingos informacijos suteikė tyrimai, vykdyti sklypuose Ruseckų g. 7 ir Kerniaus g. 6 (1 pav.). Jų metu aptikti kultūriniai sluoksniai, objektai ir radiniai, kurių apatinė datavimo riba siekia XIV a. Šie sklypai yra centrinėje minėtos vertybės teritorijos dalyje. Jų aplinkoje jau anksčiau vykdyti archeologiniai tyrimai, kurių duomenys suteikė informacijos apie XIII–XIV a. viršutinėje Neries terasoje įsikūrusio Kernavės miesto dalį. Plačios apimties tyrimai į P ir R nuo aptariamų sklypų vykdyti 2006 ir 2008 m. (R. Vengalis). Atskiromis perkasomis ištirtas 576 m² plotas. Aptikti įgilinti objektai, įvairių struktūrų liekanos ir radiniai rodo, jog ši Kernavės vieta XIII–XIV a. buvo užstatyta sodybomis ir egzistavo kaip viduramžių miesto dalis. Kultūrinis sluoksnis dėl intensyvios vėlesnės ūkinės veiklos sunaikintas (*ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 336–340). Šalia planuojamų įvadų pradžios Ruseckų gatvėje archeologiniai tyrimai vykdyti 2011 m. (A. Kuzmickas), 2013 m. (E. Pranckėnaitė), 2014 m. (G. Motuzaitė). Dalyje kasinėtų plotų aptikti įgilinti objektai su XIV a. ir vėlesniais dirbiniais ir jų fragmentais, metalo apdirbimo atliekomis, gyvulių kaulais. Į V ir ŠV nuo apta-

1 pav. Archeologinių tyrimų Kernavėje, Kerniaus g. 6 ir Ruseckų g. 7 situacinis planas: 1 – 2014 m. tyrimų vietos; 2 – ankstesnių metų tyrimų vietos. D. Baltramiejūnaitės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation at Kerniaus St. 6 and Ruseckų St. 7 in Kernavė: 1 – locations investigated in 2014; 2 – locations investigated in previous years.

riamų sklypų Kerniaus gatvės dalyje tirtų plotų 2011 ir 2013 m. aptiktas apardytas XIV–XVIII a. kultūrinis sluoksnis su būdingais radiniais. Į PV nuo aptariamų sklypų Kernavės senosios bažnyčios vietos teritorijoje archeologiniai tyrimai vykdyti 2012 m. (D. Baltramiejūnaitė). Iš viso iškastas 144 m^2 plotas, aptiktas maišytas XIII–XX a. kultūrinis sluoksnis su ūkinėmis duobėmis ir kapais (*ATL 2012 metais,* V., 2012, p. 308–313).

Žvalgomųjų tyrimų metu **Ruseckų g. 7** kasant 1x1 m dydžio šurfą po dirvožemio ir supiltiniu sluoksniu aptiktas 25–30 cm storio pilkos spalvos kultūrinis sluoksnis su pavieniais radiniais – 2 apžiestos keramikos šukėmis, geležies šlako gabalėliu, nenustatytos paskirties metalo dirbiniu, skaldytais akmenimis. Kadangi tikslus sluoksnio datavimas pagal radinius nenustatytas, toliau būsimos tranšėjos sklype vietoje 18x1 m dydžio plote buvo vykdomi žvalgymai, o aptiktas 30–50 cm storio kultūrinis sluoksnis ištirtas. Jame rasta pavienių smulkių akmenų, kurių dalis perdegę, 20 vienetų apžiestos XIV a. būdingos keramikos. Dalis jos puošta tiesių ir banguotų horizontalių linijų ornamentu. Taip pat rasta muškietos kulka, 2 nenustatytos paskirties geležinių dirbinių fragmentai. Po kultūriniu sluoksniu įžemio horizonte išryškėjo 12 įgilintų objektų – pastatų, stulpavietės ir nenustatytos paskirties duobės kontūrai (2 pav.), kurių vienoje aptikta 17 XIV a. apžiestos keramikos fragmentų, geležinė kilp-

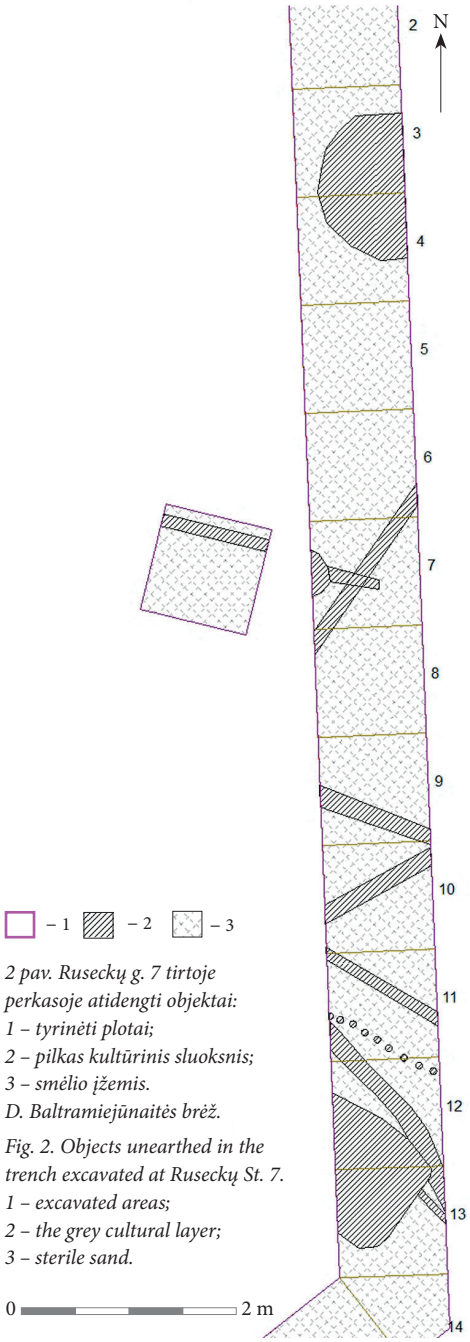

2 pav. Ruseckų g. 7 tirtoje perkasoje atidengti objektai:
1 – tyrinėti plotai;
2 – pilkas kultūrinis sluoksnis;
3 – smėlio įžemis.
D. Baltramiejūnaitės brėž.

Fig. 2. Objects unearthed in the trench excavated at Ruseckų St. 7.
1 – excavated areas;
2 – the grey cultural layer;
3 – sterile sand.

vinė, 2 nenustatytos paskirties geležiniai dirbiniai.

Numatytos vandentiekio ir nuotekų tranšėjos vietoje **Kerniaus g. 6** buvo iškastos 4 perkasos – iš viso 47 m^2. Pažymėtina, jog sklype XX a. vykdyti intensyvūs žemės judinimo darbai, kurių metu čia susiformavę kultūriniai sluoksniai stipriai nukentėjo ar vietomis buvo visai sunaikinti. ***Perkasoje 1***, kurios ilgis 16 m, nesuardytose dalyse fiksuotas iki 40 cm storio XIV–XX a. kultūrinis sluoksnis su šiam laikotarpiui būdingais radiniais: apžiestais ir žiestais indų fragmentais, gargažėmis. Įžemio horizonte atidengti 4 XIV a. datuotini objektai – duobės ir stulpavietės, kurių paskirtis nenustatyta dėl per mažos apimties tyrimų. Radiniais išsiskiria objektas 1 – juodos žemės sluoksnis su gargažėmis, susilydžiusia keramika ir metalo dirbinių fragmentais.

Perkasoje 2, kurios ilgis 18 m, aptiktas iki 45 cm storio XIV–XX a. kultūrinis sluoksnis su šiam laikotarpiui būdingais radiniais. Vyrauja apžiesta keramika, mažiau – žiestos keramikos, dengtos žalia, ruda glazūra, pavieniai stiklo, metalo dirbiniai ir jų fragmentai. Taip pat rasta 1936 m. Lietuvos moneta – 2 centai. Po kultūriniu sluoksniu įžemio horizonte atidengta 14 įgilintų objektų, kurių 13 skiriami XIV a. Be apžiestos bangelėmis ir tiesiomis linijomis puoštos keramikos, juose aptikta metalo dirbinių – kaltinės vinys, diržo sagtis, nenustatytos paskirties fragmentas.

Perkasoje 3, kurios ilgis 5 m, aptiktas stipriai suardytas 0,3–1,1 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis su apžiesta ir žiesta keramika, porceliano, stiklo šukėmis bei kaltinėmis vinimis. ***Perkasoje 4*** kultūrinio sluoksnio nerasta.

Kernavė old town site

Investigations were conducted on private plots in the town of Kernavė in 2014. A cultural layer, archaeological objects, and finds were discovered on the plots at Ruseckų St. 7 and Kerniaus St. (Fig. 1). 6. A 1 m^2 test pit and an 18x1 trench were excavated at Ruseckų St. 7. A 14th-century cultural layer was discovered and under it, 12 objects: pits and building contours. 14th-century finds were discovered in the layer and in the objects (Fig. 2). Four trenches (a total of 47 m^2) were excavated at Kerniaus St. 6. A 14th–20th-century cultural layer and 18 sunken objects dating to the 14th century were discovered in trenches 1 and 2, the remains of a 17th–20th-century cultural layer in trench 3.

KLAIPĖDA

Darius Balsas

Atgimimo aikštė

2014 m. rugsėjo–spalio mėnesiais Klaipėdoje, Atgimimo aikštėje atlikti žvalgomieji tyrimai. Rengiamas šios vietos detalusis planas, kuriuo siekiama suformuoti užstatymą remiantis čia buvusiu istoriniu užstatymu ir įamžinti buvusį istorinį gatvės tinklą.

Atgimimo aikštės teritorija miestui atiteko dar XVI a. pabaigoje ir šį naują rajoną pradėta vadinti Krūmamiesčiu. 1730 m. Krūmamiestyje buvo 36 sodybos, šio priemiesčio teritorija užėmė plotą, esantį tarp Danės ir dabartinių S. Šimkaus, S. Daukanto, K. Donelaičio gatvių. 1756 m. Septynerių metų karo metu, gresiant rusų kariuomenės antpuoliui, Krūmamiestis buvo sudegintas. Iki XVIII a. vidurio kartografinėje medžiagoje buvęs užstatymas ir gatvių tinklas vaizduojamas labai schemiškai. Pagrindiniai ikikarinio užstatymo akcentai turėjo pradėti formuotis XIX a. I pusėje, o galutinai susiformavo po Didžiojo 1854 m. gaisro. Tirtoje vietoje buvusį ikikarinį gatvių tinklą sudarė buvusios Didžioji Biržos (*Große Börsenstraße*), Mažoji Biržos *(Kleine Börsenstraße)*, Luizės (*Luisen straße*, dabartinė Danės gatvė) ir Palangos (*Polangen straße*, buvusi dabartinės Atgimimo aikštės PV dalyje) gatvės. Šių gatvių apsuptyje dominavo vieno, dviejų, trijų aukštų gyvenamieji namai, išsiskyrė Biržos pastatas ir Gaisrinė. II Pasaulinio karo metu teritorija apie dabartinę Atgimimo aikštę smarkiai nukentėjo, buvo sugriauta didesnė dalis čia stovėjusių statinių. Po karo išvalius likusius griuvėsius, buvusios Didžiosios Biržos gatvės vietoje ištiesintos ir sujungtos dabartinės Tiltų ir H. Manto gatvės, panaikinta buvusi Mažoji Biržos gatvė. 1981 m. žengtas paskutinis žingsnis, po kurio Atgimimo aikštė įgavo dabartinį vaizdą. Tuo metu buvo suprojektuota Lenino aikštė ir nugriovus po karo likusius pastatus pastatytas Klaipėdos viešbutis.

Dabartinės Atgimimo aikštės aplinkoje ankstesnių archeologinių tyrimų metu fiksuoti daugiausia XVIII a. pabaigos – XIX a. datuojami kultūriniai sluoksniai. Tuo tarpu XVI a. pabaigos – XVII a. Krūmamiesčio kultūra dar nėra aiški.

2014 m. tyrimų metu 1 ha plote buvo ištirtos viena 20x1 m dydžio (1), trys 10x2 m dydžio (2–4) ir keturios 5x1 m dydžio perkasos (5–8). Iš viso ištirtas bendras 100 m^2 plotas (1 pav.).

Perkasa 1 tirta buvusios Mažosios Biržos gatvės, kirtusios dabartinę Atgimimo aikštę, vietoje. Perkasos vieta, siekiant nustatyti buvusios gatvės plotį ir pastatų stovėjusių abipus jos išorines sienas, pasirinkta sugretinus dabartinį